

Fenomenologia de la religió

Professor: Joan Cabó

Codi: 211091

Crèdits: 3 ECTS

Llengua: català

Objectius

L'assignatura proposa un primer acostament a la fenomenologia de la religió. En la primera gran part del curs, abordarem algunes qüestions preliminars i proposarem una primera introducció a aquesta disciplina: plantejarem, d'entrada, els usos i les dificultats que suscita la noció mateixa de *religió*; farem, tot seguit, una introducció a l'evolució històrica de l'estudi del fet religiós, parant especial atenció a les aportacions dels principals representants de la ciència moderna de les religions; ens introduïrem, després, al mètode fenomenològic pròpiament dit, a partir del projecte de Husserl i del seu gir hermenèutic en Heidegger; i centrarem la nostra atenció, finalment, en les aportacions principals del mètode fenomenològic a l'estudi del fet religiós, tot presentant breument els orígens d'aquesta disciplina. Un cop feta aquesta presentació general, en la segona gran part del curs ens acostarem al fenomen religiós a partir d'algunes de les seves manifestacions, presentant alguns dels temes crucials de la fenomenologia de la religió. Les aportacions de pensadors com Mircea Eliade, Rudolf Otto o René Girard, entre d'altres, ens ajudaran a acostar-nos a dimensions diverses del fenomen religiós, des del punt de vista de l'objecte propi de la religió (el sagrat, el misteri), l'experiència que en fa el subjecte religiós (l'experiència de l'absolut, l'actitud religiosa i l'estructura simbòlica de les seves expressions) i les mediacions religioses (l'oració, el sacrifici).

Programa

PRIMERA PART:

Qüestions preliminars i introducció general a la fenomenologia de la religió:

1. Primera aproximació a la noció de «religió».
2. L'estudi del fet religiós i la ciència moderna de les religions: M. Müller, E. Taylor, J. G. Frazer, É. Durkheim i W. Schmidt.
3. Introducció al mètode fenomenològic: Husserl i Heidegger.
4. L'aplicació del mètode fenomenològic a l'estudi del fet religiós.

SEGONA PART:

Vers una comprensió del fenomen religiós a partir de les seves manifestacions:

5. El sagrat com a ordre i àmbit de la realitat, i el misteri com a essència del sagrat.
6. L'experiència religiosa: experiència de l'absolut.
7. Les expressions de l'actitud religiosa i la seva estructura simbòlica.
8. Els actes religiosos: l'oració i el sacrifici.

Bibliografia bàsica

Manuals:

- Jean GREISCH, *Le buisson ardent et les lumières de la raison. L'invention de la philosophie de la religion [Tome II: Les approches phénoménologiques et analytiques; Tome III: Vers un paradigme herméneutique]*, Paris: Cerf 2002-2004.
- Juan de Sahagún LUCAS, *Fenomenología y Filosofía de la religión*, Madrid: BAC 2005.
- Juan MARTÍN VELASCO, *Introducción a la fenomenología de la religión*, Madrid: Trotta 2006.
- José Luis SÁNCHEZ NOGALES, *Filosofía y fenomenología de la religión*, Salamanca: Secretariado Trinitario 2003.

Algunes obres de referència:

- Mircea ELIADE, *El sagrat i el profà*, Barcelona: Fragmenta 2012.
- René GIRARD, *El sacrifici*, Madrid: Encuentro 2012.
- Gerardus van der LEEUW, *Fenomenología de la religión*, México: FCE 1964.
- Rudolf OTTO, *Lo santo. Lo racional y lo irracional en la idea de Dios*, Madrid: Alianza 2016.
- Geo WIDENGREN, *Fenomenología de la religión*, Madrid: Cristiandad 1976.

Competències generals

CG1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir coneixements generals bàsics sobre l'àrea d'estudi (filosofia i humanitats), partint de llibres de text avançats i incloent cada vegada més els grans clàssics i les monografies més importants.

CG6. Que l'estudiant sigui capaç d'adquirir les habilitats necessàries per establir un diàleg fecund amb els productes d'altres cultures equivalents a la filosofia occidental.

CG8. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir habilitats d'elaboració o de defensa d'arguments amb consciència crítica i autocrítica.

CG9. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir compromisos ètics.

CG10. Que l'alumne sigui capaç de saber reconèixer noves situacions i idees i de posicionar-se de forma personal i fonamentada. Que sigui capaç, per tant, de reunir i interpretar les dades rellevants d'un text o d'un problema per emetre judicis que inclouin una reflexió sobre qüestions d'índole social, científica o ètica.

CG11. Que l'estudiant adquireixi habilitats analítiques i sintètiques pel que fa a fenòmens culturals d'alta complexitat; això és: que aprengui a descompondre els problemes i les qüestions de manera adequada a la resolució, aprenent alhora a establir les connexions necessàries amb altres aspectes de la pròpia disciplina o amb altres disciplines.

CG14. Que l'alumne sigui capaç de treballar en equip interdisciplinari, tant a nivell professional (docència, empresa cultural, etc.) com investigador.

CG15. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir coneixements de cultures i costums d'altres països, i que aprengui a apreciar i a respectar la diversitat i la multiculturalitat.

CG16. Que l'alumne sigui capaç de comunicar-se correctament de forma oral i escrita en català i en castellà, i que adquireixi una bona capacitat d'exposició i d'explicació, tant a nivell oral com escrit, per tal de dirigir-se tant a públics especialitzats com no especialitzats.

Competències específiques (Mòdul: Filosofia pràctica)

CE1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir les habilitats necessàries per començar a analitzar, comprendre i manejar sistemàticament la terminologia bàsica dels grans àmbits temàtics de la filosofia i a distingir-los segons la seva naturalesa, objecte i mètodes propis.

CE2. Que l'alumne adquireixi habilitats d'argumentació específicament filosòfiques fonamentals sobre les qüestions que s'estudiaran en els diversos camps temàtics de la filosofia, detectant problemes i apories, i sabent posicionar-se personalment de forma reflexionada, crítica, flexible i respectuosa amb les altres opinions.

CE4. Que l'alumne sigui capaç de copsar, distingir, comprendre i situar en els seus contextos els trets fonamentals del fet religiós en les seves diverses manifestacions històriques individuals o col·lectives, les seves repercussions culturals generals, les diverses teories que han tractat de donar-ne raó i el conjunt de problemes filosòfics que aquests fets i teories posen en relleu.

Activitats formatives

Ensenyament-aprenentatge presencial:

- exposició del professor.
- exposició de l'estudiant.
- debats.
- examen final (escrit).

Ensenyament-aprenentatge dirigit:

- lectures orientades.
- tutories individuals.
- treball escrit individual i exposició a l'aula.

Ensenyament-aprenentatge autònom:

- lectures complementàries proposades pel professor.
- estudi personal.
- cerca d'informació i materials.

Activitats d'avaluació

En l'avaluació de l'assignatura es comptarà l'activitat continuada de l'estudiant, a través de la participació a classe i treballs personals o en grup (40%) i l'examen final de l'assignatura (60%).